

एकं प्रश्नपत्रम्

दशमी कक्षा  
संस्कृत  
अवधि – घण्टात्रयम्

पूर्णांकाः—100

क खण्डः (अपठित-अवबोधनम्)	15 अंकाः
ख खण्डः (रचनात्मकं कार्यम्)	20 अंकाः
ग खण्डः (अनुप्रयुक्त-व्याकरणम्)	30 अंकाः
घ खण्डः (पठित-अवबोधनम्)	35 अंकाः

'क' खण्डः अपठित- अवबोधनम्  
(सरलगद्यांशम् आधारितं कायम्-गद्यांशद्वयम्)

15 अंकाः

1. 40-50 शब्दपरिमितः गद्यांशः (एकः सरलगद्यांशः) 5 अंकाः
  - एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि (3)
  - भाषिककार्यम् (2)
2. 80-100 शब्दपरिमितः गद्यांशः, एकः सरलगद्यांशः, (सरलकथा-घटनावर्णनम् वा) 10 अंकाः
  - एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि (6)
  - समुचित शीर्षकप्रदानम् (2)
  - भाषिककार्यम् (2)
  - (i) वाक्यकर्तृक्रियापदचयनम्
  - (ii) कर्तृक्रिया - अन्वितिः
  - (iii) विशेषणविशेष्य - अन्वितिः
  - (iv) संज्ञास्थाने सर्वनामप्रयोगः अथवा सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः
  - (v) पर्यायं विलोमं वा पदं दत्त्वा अनुच्छेदे दत्तं पदचयनम्।

'ख' खण्डः (रचनात्मकं कार्यम्)  
(अभ्यासपुस्तकम् आधारितम्)

20 अंकाः

3. संकेताधारितम् अनौपचारिकपत्रम् 5 अंकाः
4. संकेताधारितं संवादलेखनम् 5 अंकाः
5. चित्राधारितम् वर्णनम् अथवा संकेताधारितम् अनुच्छेद-लेखनम् 10 अंकाः

**‘ग’ खण्डः अनपुत्र्युक्त-व्याकरणमद्  
(अभ्यासपुस्तकम् आधारितम्)**

**30 अंकाः**

**6. सन्धिकार्यम्**

**3 अंकाः**

- स्वरसन्धिः :- दीर्घ, गुण, वृद्धि, यण्, अयादि, पूर्वरूपम्। (1)
- व्यञ्जनसन्धिः - परसवर्ण, छत्वं, तुक्-आगमः, मोऽनुस्वारः, वर्गीयप्रथमाक्षराणां तृतीयवर्णपरिवर्तनम्, प्रथमवर्णस्य पंचमवर्णं परिवर्तनम्। (1)
- विसर्गसन्धिः :- विसर्गस्य उत्त्वं, रत्त्वं, लोपः विसर्गस्थाने स्, श्, ष्। (1)

**7. समासः (वाक्येषु समस्तपदानां विग्रहः विग्रहपदानां च समासः)**

**4 अंकाः**

- तत्पुरुषः (विभक्तिः, नञ्, उपपदः) (1)
- कर्मधारयः (विशेषण-विशेष्यम्, उपमान-उपमेयम्)
- द्विगुः
- द्वन्द्वः (1)
- बहुव्रीहिः समानाधिकरणम् (1)
- अव्ययीभावः (अनु, उप, सह, निर्, प्रति, यथा) (1)

**8. प्रत्ययाः**

**5 अंकाः**

- अधोलिखित - प्रत्यययोगैः वाक्यसंयोजनम्, रिक्तस्थानपूर्तिः-
- कृदन्ताः तव्यत्, अनीयर्, शतृ, शानच्। (2)
- तद्धिताः मतुप्, इन्, ठक्, त्व, तल्। (2)
- स्त्रीप्रत्ययौ टाप्, डीप्। (1)

**9. अव्ययपदानि (कथायाम् अनच्छेदे संवादे वा अव्ययानां प्रयोगः)**

**5 अंकाः**

अपि, इति, इव, उच्चैः, एव, कदा, कुतः, नूनम्, पुरा, मा, इतस्ततः, यत्, अत्र-तत्र, यत्र-कुत्र, इदानीम्, सम्प्रति, यदा-कदा, यथा-तथा, यावत्-तावत्, विना, सहसा, श्वः, ह्यः, अधुना, बहिः, वृथा, कदापि, शनैः, किमर्थम्।

**10. वाच्यपरिवर्तनम् (केवलं लट्लकारे)**

**3 अंकाः**

**11. घटिकाचित्रसाहाय्येन अङ्कानां स्थाने शब्देषु समय-लेखनम्  
सामान्य-सपाद-सार्ध-पादोन**

**4 अंकाः**

**12. सङ्ख्या एकतः पञ्चपर्यन्तं वाक्यप्रयोगः। एकतः शतपर्यन्तं संख्याज्ञानम्**

**2 अंकाः**

**13. वचन-लिङ्ग-पुरुष-लकार-दृष्ट्या संशोधनम्**

**4 अंकाः**

'घ' खण्ड: (पठित-अवबोधनम्)

35 अंकाः

14. पठित-सामग्रीम् आधृत्य अवबोधनकार्यम्

- अ. एकः गद्यांशः  
आ. एकः पद्यांशः  
इ. एकः नाट्यांशः

15 अंकाः

- (1+2+2) (5 अंकाः)  
(1+2+2) (5 अंकाः)  
(1+2+2) (5 अंकाः)

- प्रति-अंशम् आधारितम् अवबोधनकार्यम्  
एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि, रिक्तस्थानपूर्तिः
- भाषिककार्यम्
  - (i) वाक्ये कर्तृक्रियापदचयनम्
  - (ii) कर्तृक्रिया-अन्वितिः
  - (iii) विशेषणविशेष्य-अन्वितिः
  - (iv) संज्ञास्थाने सर्वनामप्रयोगः अथवा सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः
  - (v) पर्यायं विलोमं वा पदं दत्त्वा अनुच्छेदे दत्तं पदचयनम्।
  - (vi) विशेषण- विशेष्यचयनम्, कर्तृक्रियाचयनम्,

(1+2) (3 अंकाः)

(2 अंकाः)

15. भावावबोधनम् (अंशद्वयम्)

(रिक्तस्थानपूर्तिद्वारा, विकल्पचयनेन, शुद्ध-अशुद्धमाध्यमेन, समभावसूक्तिमाध्यमेन वा)

3+3 अंकाः

16. अन्वये रिक्तस्थानपूर्तिः

$1\frac{1}{2}+1\frac{1}{2}=3$  अंकाः

17. प्रश्ननिर्माणम् (चत्वारः)

4 अंकाः

18. क्रमरहित-अष्टवाक्यानां कथाक्रमसंयोजनम् कथापूर्तिः वा

4 अंकाः

19. सन्दर्भ-शब्दानां प्रयोगः शब्दार्थ - मेलनम् वा

3 अंकाः